

Tiivistetyt muistiinpanot esitelmään – vieraantuminen

Esitetty DSL:n Marx-opiston talvitapaamisessa 13.3.2022.

Vieraantuminen on yksi marxilaisuuden käsitteitä, joita Marx käsittelee lähinnä varhaisemmassa tuotannossaan. Marx sanoo, että vieraantumiseen kuuluu neljä eri tyyppiä; vieraantuminen työn tuotteesta, vieraantuminen luonnollisesta työtoiminnasta, vieraantuminen luonnosta sekä vieraantuminen toisista ihmisistä. Tämä tarkoittaa, että työläisihminen ei ole enää oman tuotteensa herra, vaan palkkatyöstä tulee oletusarvo.

Palkkatyö ei ole perusluonteeltaan vapaaehtoista eikä vieraantumisesta voi yksilönä kokonaan pyrkiä eroon. Tällöin työläinen vieraantuu työstään, työn hedelmät menevät kapitalistien haltuun ja työläisten tuottama tavara päätyy kapitalisteille.

Palkkatyöjärjestelmän myötä ihmiselle luonnollisesta toiminnasta, työstä, tulee vierasta, kun sitä tehdään kapitalistille eikä lähtökohtaisesti itselleen ja yhteisölleen. Vain palkkatyö nähdään arvokkaana työnä verrattuna vapaaehtoistyöhön, lasten hoitamiseen kotona, muihin kotitöihin ja muuhun palkattomaan työhön. Palkkatyö vie työstä ilon ja mielekkyyden sekä hallitsee elämää.

Porvarillisissa medioissa käsitellään vieraantumisen ilmiöitä, mutta yhteiskunnan rakenteiden vaikutus piilotetaan. Kapitalismi nähdään luonnonlakina. *”Omistava luokka ja proletariaatin luokka osoittavat samaa inhimillistä itsevieraantumista. Mutta ensin mainittu luokka tuntee olonsa tässä itsevieraantuneisuudessa hyväksi ja varmaksi, näkee vieraantumisessa oman voimansa ja inhimillisen olemisen näennäisyyden. Viimeksi mainittu taas tuntee itsensä tässä itsevieraantuneisuudessa tuhotuksi, näkee siinä oman voimattomuutensa ja epäinhimillisen olemisensa todellisuuden.”* (Marx – Pyhä perhe)

Porvarillista individualismia koitetaan iskostaa myös työläisille asettamalla heidät kilpailuun keskenään. Suhtautuminen muihin ihmisiin tulee laskelmoivaksi – ei osata ottaa toisia ihmisiä huomioon. Passiivisuus yleisesti ja politiikkaan lisääntyy. Kapitalistisella viihteellä on näitä vahvistava vaikutus. Passiivisuutta syventää myös se, että toisaalta kansalaisyhteiskuntaa ja ihmisten osallisuutta kannustetaan, mutta sille ei anneta aitoja ja uskottavia toteutumisen mahdollisuuksia. Konformismilla eli mukautumisenhalulla korvataan yhteisöllisyyttä.

Riippuvuudet, päihteiden käyttö ja väkivalta ovat seurausta vieraantumisesta johtuvasta itsensä turruttamisen tarpeesta sekä ihmisten vieraantumista toisista ihmisistä. Samaa turruttamista on myös osaltaan kuluttaminen. Järjestelmä ruokkii epäsosiaalista käytöstä.

Rasismi on seurausta siitä, että työläiset asetetaan toisia vastaan eikä ihmistä nähdä silloin ihmisenä. Kun annetaan ymmärtää, että toinen ihminen on vähempiarvoinen, on häntä helppo vierastaa. Sotatarvikkeita ja aseita tekevät työläiset eivät näe työnsä yhteyttä sodan todellisuuteen toisella puolen maailmaa.

Porvareille työläiset ovat pelkkiä numeroita. Pääasia on, että pääomaa ja voittoja kertyy. Porvarit pyrkivät kaikin keinoin pilkkomaan työläisiä. Porvareille olisi huono asia, jos työläiset toimisivat yhteisöllisemmin ja tiedostaisivat itseensä kohdistuvan sarron ja kapitalistisen systeemin roolin siinä.

”Tuotteesi on sinulle vieras ja työsi tuntuu pakolta.” Muutama konkreettinen ydinasia ja arkiset esimerkit auttavat.